EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 19.12.2024
COM(2024) 593 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT

Achtste jaarverslag over de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije

Inhoudsopgave

1. Inleiding 0
1.1. Turkije en de vluchtelingencrisis 1
1.2. De EU-respons op de crisis en de oprichting van de Faciliteit 3
2. De werking van de Faciliteit 4
3. Financiële capaciteit, duur en aard van de financiering 4
4. Uitvoering van de Faciliteit 6
5. Controle, evaluatie en audit 14
6. Communicatie en zichtbaarheid 15
7. Conclusies en volgende stappen 16

1. Inleiding

Op grond van artikel 8, lid 1, van het besluit van de Commissie van 24 november 2015[1] inzake een mechanisme voor de coördinatie van het optreden van de Unie en de lidstaten (hierna "het besluit" genoemd) dient de Commissie het Europees Parlement en de Raad regelmatig te informeren over de uitvoering van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (hierna "de Faciliteit" genoemd). Op grond van artikel 8, lid 2, van het besluit dient de Commissie jaarlijks verslag uit te brengen bij het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van de Faciliteit. Het eerste jaarverslag over de Faciliteit werd in maart 2017 gepubliceerd[2]. Alle jaarverslagen zijn te vinden op de website van de Faciliteit voor vluchtelingen. Dit verslag werd bijgewerkt tot februari 2024.

1.1. Turkije en de vluchtelingencrisis

Door zijn geografische ligging is Turkije een belangrijk opvang- en doorreisland voor vluchtelingen en migranten. Volgens gegevens die zijn aangeleverd door de Turkse regering, waren er in januari 2024 3 199 927 Syriërs met tijdelijke bescherming in het land en meer dan 300 000 geregistreerde vluchtelingen en asielzoekers, met name uit Afghanistan, Irak, Iran en Somalië[3,4]. Deze zeer grote aantallen hebben een aanzienlijke impact gehad op de gastgemeenschappen. De langdurige ontheemding van Syrische vluchtelingen en het toenemend aantal irreguliere aankomsten uit Afghanistan in Turkije vormen een steeds grotere uitdaging voor de sociale cohesie tussen vluchtelingen, migranten en gastgemeenschappen. Daarnaast houden de spanningen aan de grens tussen Turkije en Iran aan.

Turkije blijft zeer aanzienlijke inspanningen leveren voor de opvang en het lenigen van de behoeften van vluchtelingen en migranten en heeft zich er nogmaals toe verbonden de Verklaring EU-Turkije van 18 maart 2016[5] ("de Verklaring") uit te voeren. De Verklaring bleef in 2023 concrete vruchten afwerpen. Het aantal irreguliere aankomsten in Griekenland, met name via de zeeroute, bleef echter stijgen, al is het nog steeds lager dan vóór de Verklaring. De aankomsten in Italië en in de door de regering gecontroleerde gebieden van Cyprus daalden wel aanzienlijk[6].

---

[1] Besluit van de Commissie C(2015) 9500 van 24 november 2015 inzake een mechanisme voor de coördinatie van het optreden van de Unie en de lidstaten — de Vluchtelingenfaciliteit voor Turkije, als gewijzigd bij Besluit C(2016) 855 van de Commissie van 10 februari 2016.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0130.

[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.

[4] Een specifiek kenmerk van het Turkse asielstelsel houdt verband met het feit dat het land het protocol van New York van 1967 bij het Verdrag van Genève van 1951 met een voorbehoud heeft ondertekend. Dit betekent dat de grote meerderheid van de vluchtelingen in Turkije niet in aanmerking komt voor een volledige vluchtelingenstatus, maar alleen voor de status van "voorwaardelijk vluchteling" die, indien hij wordt toegekend, het verblijf van de vluchteling in het land beperkt tot het moment waarop een erkende vluchteling wordt "hervestigd in een derde land".

[5] http://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

[6] Tussen januari en oktober 2023 kwamen 39 619 irreguliere migranten vanuit Turkije in de EU aan, ten opzichte van 34 459 in dezelfde periode in 2022, een stijging van 15 %. De irreguliere aankomsten in Italië via de zeeroute daalden aanzienlijk (met 63 %). Het totale aantal irreguliere aankomsten over zee in Griekenland verdriedubbelde in 2023 echter ruim (210 %) ten opzichte van 2022. De aankomsten in Griekenland over land

De uitvoering van de één-voor-één-hervestigingsregeling werd in het kader van de Verklaring voortgezet. Tussen april 2016 en januari 2024 zijn bijna 41 000 Syrische vluchtelingen vanuit Turkije in de EU hervestigd. Sinds 2016 zijn in het kader van de Verklaring 2 140 migranten van de Griekse eilanden naar Turkije teruggestuurd. Aangezien de Turkse autoriteiten hun besluit van maart 2020 om terugkeeroperaties in het kader van de Verklaring op te schorten wegens de COVID-19-pandemie, niet hebben ingetrokken, hebben er sinds die datum geen terugkeeroperaties plaatsgevonden, ondanks herhaalde verzoeken van de Europese Commissie en de Griekse autoriteiten.

Op de Europese Raad van oktober 2020 is overeengekomen om een positieve agenda EU-Turkije op te stellen. Daarin zijn vier prioritaire gebieden vastgesteld: i) verbetering van het functioneren van de douane-unie en hervatting van de gesprekken over de modernisering ervan; ii) migratie en steun aan vluchtelingen; iii) dialogen op hoog niveau; iv) interpersoonlijke contacten en mobiliteit. Bij de Europese Raad van juni 2021 is herhaald dat de EU bereid is om middels een stapsgewijze, evenredige en omkeerbare aanpak met Turkije in dialoog te gaan met als doel intensiever samen te werken op een aantal gebieden van gemeenschappelijk belang, mits wordt voldaan aan de in maart 2021 en in eerdere conclusies van de Europese Raad vastgestelde voorwaarden. Met de gezamenlijke mededeling van 29 november 2023 werd tegemoetgekomen aan het verzoek van de Europese Raad van 29-30 juni 2023 aan de hoge vertegenwoordiger en de Commissie om een verslag in te dienen over de stand van zaken in de betrekkingen tussen de EU en Turkije. In deze mededeling werden verschillende voorstellen gedaan om de bilaterale betrekkingen nieuw leven in te blazen, onder meer op het gebied van migratiebeheer en financiële bijstand aan vluchtelingen en gastgemeenschappen. In oktober 2021 vond in Ankara een dialoog op hoog niveau plaats tussen de EU en Turkije over migratie en veiligheid. In november 2023 vond nog zo'n dialoog plaats in Brussel. De Europese Commissie heeft op 18 oktober 2023, met inachtneming van de richtsnoeren van de Europese Raad, het actieplan voor het oostelijk Middellandse Zeegebied[7] gepresenteerd, waarin het accent ligt op het verbeteren van migratiebeheer in samenwerking met belangrijke landen van herkomst en doorreis, waaronder Turkije.

Aardbevingen in Turkije en Syrië in februari 2023

Op 6 februari werd Turkije getroffen door de zwaarste aardbevingen in de regio in meer dan honderd jaar, met een groot aantal doden en gewonden en veel materiële schade als gevolg. De EU verstrekte naar aanleiding van de aardbevingen snel steun en organiseerde op 20 maart in Brussel een donorconferentie om middelen van de internationale gemeenschap te mobiliseren voor de bevolking van Turkije en Syrië. De totale toezegging van deze internationale donorconferentie bedraagt 7 miljard EUR, waarvan een deel bestemd is voor de 1,7 miljoen vluchtelingen in de getroffen gebieden. In het kader van de toezeggingen die de EU deed in verband met de aardbevingen, stelde de Commissie op 20 december 2023 twee financieringsbesluiten vast om in totaal 355,6 miljoen EUR vrij te maken van de voor 2021-

stegen ook met 7 %. Tegelijkertijd daalde het aantal aankomsten in Cyprus via de groene lijn met 42 % tussen januari en september 2023 ten opzichte van dezelfde periode in 2022.

[7] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6014.

2023 overeengekomen aanvullende bijstand aan vluchtelingen van 3 miljard EUR (zie het tekstvak hieronder).

Met de eerste maatregel, ter waarde van 115,6 miljoen EUR, wordt beoogd de gezondheidszorg- en onderwijsinfrastructuur te versterken teneinde deze beter toegankelijk te maken voor door de aardbevingen getroffen vluchtelingen en gastgemeenschappen. Om dit mogelijk te maken, worden minstens twintig onderwijsvoorzieningen en twintig centra voor primaire gezondheidszorg gebouwd. Met de tweede maatregel, ter waarde van 240 miljoen EUR, wordt beoogd de sociaal-economische steun op te schroeven, sociale cohesie te bevorderen en de ontwikkeling van infrastructuur in Turkije te stimuleren.

1.2. De EU-respons op de crisis en de oprichting van de Faciliteit

Als antwoord op de oproep van een aantal EU-lidstaten om aanzienlijk meer financiële middelen te verstrekken voor steun aan de vluchtelingen in Turkije, heeft de Commissie bij besluit van de Commissie van 24 november 2015, gewijzigd op 10 februari 2016[8], en op 14 maart en 24 juli 2018 de Vluchtelingenfaciliteit voor Turkije opgezet. De Faciliteit is een mechanisme voor de coördinatie van de middelen die beschikbaar worden gesteld via de begroting van de EU, alsook via extra bijdragen van de lidstaten die als externe bestemmingsontvangsten in de EU-begroting worden opgenomen. De lidstaten hebben zich er politiek toe verbonden nationale bijdragen te leveren in het kader van het gezamenlijk akkoord tussen de EU-lidstaten en de Europese Commissie dat op 3 februari 2016 is aangenomen en is geactualiseerd naar aanleiding van het akkoord over de tweede tranche van de Faciliteit[9]. Het gezamenlijk akkoord stelt tevens een voorwaardenkader vast.

Op 18 maart 2016 hebben de staatshoofden en regeringsleiders van de EU en Turkije opnieuw bevestigd dat zij vasthouden aan de uitvoering van het gezamenlijk actieplan en zijn zij verdere maatregelen overeengekomen om de betrekkingen tussen de EU en Turkije te verdiepen en de migratiecrisis aan te pakken[10]. Turkije en de EU hebben erkend dat er verdere, spoedige en vastberaden inspanningen nodig zijn. Meer specifiek werd in de Verklaring EU-Turkije opgeroepen om de irreguliere migratie uit Turkije naar de EU te stoppen door het bedrijfsmodel van mensensmokkelaars te ontwrichten en door migranten een alternatief te bieden voor de gevaarlijke oversteek, alsook om de Faciliteit versneld uit te voeren.

Voor de eerste tranche van de Faciliteit (2016-2017) werd een totaalbedrag van 3 miljard EUR toegewezen[11], en er werd 3 miljard EUR extra beschikbaar gesteld voor de tweede tranche (2018-2019), waarmee het totaalbedrag van de Faciliteit op 6 miljard EUR

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-action-plan-eastern-mediterranean-migration-2023-10-18_en.
[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.
[10] http://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.
[11] De 3 miljard EUR kwam boven op de 345 miljoen EUR die reeds voor de start van de Faciliteit door de Europese Commissie was toegewezen aan Turkije als respons op de Syrische vluchtelingencrisis en boven op de bilaterale steunverlening van de lidstaten.

uitkwam. Na deze vergadering is de Commissie snel overgegaan tot de gunning van de eerste projecten. Op 31 december 2020 had de Commissie de volledige operationele begroting van de Faciliteit aanbesteed en tegen eind 2023 was meer dan 5,3 miljard EUR uitbetaald.

2. De werking van de Faciliteit

De Faciliteit is een coördinatiemechanisme waarmee snel, doeltreffend en doelmatig EU-steun beschikbaar wordt gesteld voor vluchtelingen in Turkije, dat ook zorg draagt voor een goed financieel beheer ervan. De Faciliteit garandeert dat de bestaande EU-financieringsinstrumenten optimaal worden ingezet, voor humanitaire bijstand en/of ontwikkelingshulp, om op een brede en gecoördineerde manier te voldoen aan de behoeften van de vluchtelingen en de gastgemeenschappen[12].

De stuurgroep van de Faciliteit stippelt het strategische beleid uit inzake de prioriteiten, het type acties dat wordt gesteund, de te besteden bedragen en de te gebruiken financieringsinstrumenten, en, waar passend, de voorwaarden met betrekking tot de uitvoering door Turkije van zijn verbintenissen in het kader van het gezamenlijke actieplan EU-Turkije van 29 november 2015 (hierna het "gezamenlijke actieplan" genoemd)[13]. In 2023, het achtste jaar van de uitvoering van de Faciliteit, vond op 5 juli één vergadering van de stuurgroep plaats.

De duurzaamheid van de projecten van de Faciliteit en de medeverantwoordelijkheid van de Turkse autoriteiten zijn belangrijk. De prioriteitsgebieden voor bijstand worden vastgesteld op basis van een brede en onafhankelijke behoefteanalyse, die in 2018 werd geactualiseerd.

De Faciliteit coördineert de financiering van de volgende externe financieringsinstrumenten[14]: i) humanitaire hulp; ii) het Europees nabuurschapsinstrument; iii) het financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking; iv) het instrument voor pretoetredingssteun (IPA); en v) het instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede. Maatregelen die worden gefinancierd uit de EU-begroting worden uitgevoerd overeenkomstig het toepasselijke financieel reglement en de uitvoeringsvoorschriften voor zowel direct als indirect beheer. De uitvoering van de bijstand is gebonden aan de strikte naleving door Turkije van de verbintenissen die zijn neergelegd in het gezamenlijke actieplan en de Verklaring.

3. Financiële capaciteit, duur en aard van de financiering

[12] Besluit C(2015) 9500 van de Commissie van 24 november 2015, artikel 2 — Doelstellingen.

[13] Zie artikel 5, lid 1, van Besluit C(2015) 9500 van de Commissie, als gewijzigd bij Besluit C(2016) 855 van de Commissie.

[14] De bijdragen van het Europees nabuurschapsinstrument en het Financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking werden overgedragen aan en uitgevoerd in het kader van respectievelijk het Instrument voor pretoetredingssteun en het EU-trustfonds. In beginsel werden alle bijdragen van de Faciliteit aan het regionaal EU-trustfonds voor Syrië (van IPA en in mindere mate van het Financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking) uitgevoerd als niet-humanitaire bijstand.

Het totale budget dat door de Faciliteit wordt gecoördineerd, beloopt 6 miljard EUR en wordt in twee tranches beschikbaar gesteld. De projecten van de eerste en de tweede tranche lopen uiterlijk tot medio 2025. Veel projecten van de eerste tranche zijn reeds voltooid en de meeste projecten zouden eerder moeten aflopen. Naar aanleiding van de COVID-19-pandemie is de uitvoeringsperiode voor projecten in het kader van de bijzondere maatregel van 2016 (1,6 miljard EUR) bij wijze van uitzondering verlengd, zodat de doelstellingen van alle betrokken projecten kunnen worden verwezenlijkt.

De eerste tranche bedroeg 3 miljard EUR. Hiervan kwam 1 miljard EUR uit de EU-begroting en werd 2 miljard EUR door de lidstaten in de vorm van bilaterale bijdragen ter beschikking gesteld. De tweede tranche bedroeg eveneens 3 miljard EUR. Hiervan kwam 2 miljard EUR uit de EU-begroting en 1 miljard EUR van de lidstaten[15].

Wat de middelen uit de EU-begroting betreft, werd van de 1 miljard EUR uit de EU-begroting voor 2016-2017 250 miljoen EUR in 2016 en 750 miljoen EUR in 2017 vrijgemaakt. Van de 2 miljard EUR uit de EU-begroting voor 2018-2019 werd in 2018 550 miljoen EUR vrijgemaakt en werd het saldo in 2019 vrijgemaakt.

Wat de bijdragen van de lidstaten betreft, droegen de lidstaten voor de eerste tranche in 2016 677 miljoen EUR bij aan de Faciliteit, in 2017 847 miljoen EUR, in 2018 396 miljoen EUR en in 2019 80 miljoen EUR. Voor de tweede tranche droegen de lidstaten in 2018 68 miljoen EUR bij, in 2019 202 miljoen EUR, in 2020 265 miljoen EUR, in 2021 166 miljoen EUR en in 2022 165 miljoen EUR, en zijn de laatste betalingen voor in totaal 134 miljoen EUR gedaan in 2023. De bijdragen van de lidstaten werden rechtstreeks aan de EU-begroting gedaan als externe bestemmingsontvangsten[16] en toegewezen aan de begrotingsonderdelen van het Instrument voor pretoetredingssteun en van humanitaire hulp.

De balans tussen de betalingen van de lidstaten van hun bijdragen *aan* de Faciliteit en de uitbetalingen die met deze bijdragen worden gefinancierd *vanuit* de Faciliteit, is nog steeds bevredigend.

In het kader van het humanitaire onderdeel van de Faciliteit werd in 2019 het resterende bedrag van 19,5 miljoen EUR gereserveerd als buffer voor de eventuele financiering van de respons op de instroom van nieuwe vluchtelingen uit Syrië. Aangezien de buffer niet werd benut, werd dit bedrag in 2020 aanbesteed ter dekking van maatregelen op het gebied van gezondheid en bescherming. Hiermee werd de programmering voor de tweede tranche afgerond.

---

[15] https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

[16] Externe ontvangsten uit hoofde van artikel 21, lid 2, punt b), van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 (PB L 298 van 26.10.2012, blz. 1) voor de bijdragen in 2016 en tot 1 augustus 2018, en uit hoofde van artikel 21, lid 2, punt a, ii), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1).

Op 31 december 2020 had de Commissie de volledige operationele begroting van de Faciliteit aanbesteed. Op een totaal van 6 miljard EUR was aan het eind van 2023 iets meer dan 5,3 miljard EUR uitbetaald.

Aanvullende EU-bijstand aan vluchtelingen in Turkije, buiten het kader van de Faciliteit

In 2020 heeft de Commissie een aanvullend bedrag van 535 miljoen EUR toegewezen ter ondersteuning van humanitaire acties in Turkije buiten het kader van de Faciliteit. Deze bijstand aan vluchtelingen was met name gericht op basisbehoeften, bescherming, onderwijs en gezondheidszorg, en is volledig aanbesteed en uitbetaald.

Deze trend zette zich in 2021 voort. Naar aanleiding van de conclusies van de Europese Raad van juni van dat jaar heeft de Commissie 3 miljard EUR vrijgemaakt voor vluchtelingen en gastgemeenschappen in Turkije voor de periode 2021-2023. Met deze financiering wordt beoogd te garanderen dat de belangrijkste maatregelen van de Faciliteit op de prioriteitsgebieden van humanitaire hulp, basisbehoeften, onderwijs en gezondheid, evenals migratiebeheer en grensbewaking, worden voortgezet. Hieronder valt ook een bedrag van 150 miljoen EUR in het kader van de DG HOME-instrumenten, waarmee met name de hervestiging van vluchtelingen uit Turkije in EU-lidstaten, maar ook migratiebeheer, grensbewaking en inspanningen ter bestrijding van mensensmokkel worden gesteund. Ook valt hieronder een bedrag van 14,4 miljoen EUR voor een steunmaatregel die in oktober 2024 werd goedgekeurd.

In februari 2024 besloot de Europese Raad een aanvullend bedrag van 2 miljard EUR toe te wijzen voor de instandhouding van doeltreffende migratiesamenwerking, inclusief bijstand aan Syrische vluchtelingen in Turkije tot 2027. Daarnaast wees de Commissie in 2024 een bedrag van 520 miljoen EUR toe om de voortzetting van de bijstand te waarborgen, plus een bedrag van 480 miljoen EUR dat werd overgeheveld uit de begroting voor bijstand aan vluchtelingen voor 2025.

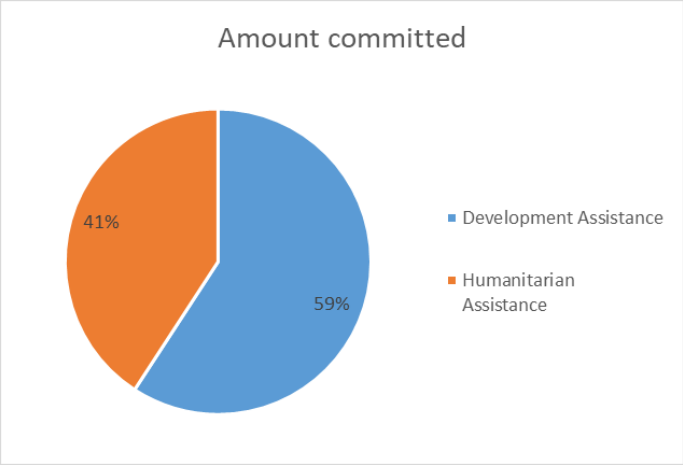
In totaal heeft de EU sinds 2011 12,5 miljard EUR toegewezen voor bijstand aan vluchtelingen in Turkije. Dit omvat 345 miljoen EUR voor bijstand aan vluchtelingen die tussen 2011 en 2016 is vrijgemaakt, 6 miljard EUR in het kader van de Faciliteit, 535 miljoen EUR voor een overbruggingsfinanciering in 2020 en 3 miljard EUR extra financiële middelen in 2021-2023, 520 miljoen EUR in 2024 en een extra 2 miljard EUR tot 2027.

4. Uitvoering van de Faciliteit

De Faciliteit wordt ingezet voor het verlenen van humanitaire bijstand en ontwikkelingshulp. In het kader van de eerste tranche zijn ruwweg 1,4 miljard EUR en 1,6 miljard EUR toegewezen aan de respectieve onderdelen. De aanhoudende crisis in Syrië heeft ertoe geleid

dat de maatregelen van de tweede tranche in toenemende mate gericht waren op sociaal-economische ondersteuningsactiviteiten en het creëren van mogelijkheden om in het levensonderhoud te voorzien. In het kader van de tweede tranche is 1,04 miljard EUR toegewezen aan humanitaire bijstand en 1,9 miljard EUR aan ontwikkelingshulp[17].

Voor de Faciliteit in haar totaliteit is de uitsplitsing van humanitaire bijstand en ontwikkelingshulp als volgt:

Zie voor alle details de online projecttabel[18].

In het kader van de Faciliteit wordt bijstand op projectbasis verleend. De uitbetalingen zijn afhankelijk van de vorderingen die worden gemaakt met de uitvoering van de maatregelen van de Faciliteit.

Speciale aandacht gaat uit naar niet-Syrische vluchtelingen en asielzoekers. De maatregelen van de Faciliteit beogen altijd de lokale gemeenschappen die de vluchtelingen herbergen, erbij te betrekken.

Humanitaire bijstand in het kader van de Faciliteit heeft tot doel de meest kwetsbare vluchtelingen te helpen door waardige ondersteuning op het gebied van basisbehoeften en bescherming te verlenen. Met de hulp van speciale agentschappen en partners op het gebied van gezondheid en onderwijs in noodgevallen worden ook leemten aangepakt. De verlening van humanitaire hulp door de EU valt onder de Europese consensus over humanitaire hulp van 2007[19], waarin is gestipuleerd dat de EU als humanitaire actor de humanitaire beginselen van menselijkheid, neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid aanhangt, zoals uiteengezet in artikel 214 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en in Verordening (EG) nr. 1257/96 betreffende humanitaire hulp[20,21].

[17] Het saldo van 60 miljoen EUR is bestemd voor administratieve en operationele steun voor de uitvoering van de Faciliteit.

[18] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.

[19] Gemeenschappelijke verklaring van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten.

[20] Verordening (EG) nr. 1257/96 van de Raad van 20 juni 1996 betreffende humanitaire hulp.

[21] De humanitaire hulp van de Europese Commissie is gebaseerd op jaarlijkse landspecifieke humanitaire uitvoeringsplannen. Het kader voor de samenwerking tussen de Commissie en haar partners op het gebied van humanitaire hulp wordt vastgesteld door de financiële en administratieve kaderovereenkomsten van de

In het kader van het humanitaire onderdeel van de Faciliteit zijn in totaal 65 projecten uitgevoerd via 21 partners in het raam van zowel de eerste als de tweede tranche. Deze projecten komen tegemoet aan basisbehoeften, bescherming, onderwijs en gezondheid van de meest kwetsbare vluchtelingen in Turkije. In het kader van de eerste tranche is ongeveer 1,4 miljard EUR aan humanitaire bijstand toegewezen en aanbesteed en 1,3 miljard EUR uitbetaald, terwijl voor de tweede tranche 1,04 miljard EUR is aanbesteed en op 31 januari 2023 1,035 miljoen EUR was uitbetaald.

Ontwikkelingshulp ondersteunt de behoeften op de langere termijn op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en sociaal-economische ontwikkeling van vluchtelingen, in het bijzonder op het punt van toegang tot overheidsdiensten en mogelijkheden om in het levensonderhoud te voorzien, en gemeentelijke infrastructuur. De hulp richt zich ook op kwetsbare groepen en omvat maatregelen met een genderdimensie, bijvoorbeeld bescherming van vrouwen en meisjes tegen seksueel en gendergerelateerd geweld en betere toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg.

Bij het onderdeel ontwikkelingshulp van de Faciliteit werden wederom goede vorderingen gemaakt met de uitvoering van 26 projecten die werden aanbesteed in het kader van de eerste tranche. Van deze projecten werden er 15 uitgevoerd in het kader van het regionaal EU-trustfonds voor Syrië voor in totaal 293 miljoen EUR, boven op de begroting die rechtstreeks wordt beheerd via het IPA[22].

Van het totaalbedrag van 3,5 miljard EUR dat in het kader van beide tranches van de Faciliteit aan ontwikkelingshulp is toegewezen, is inmiddels in totaal bijna 2,9 miljard EUR uitbetaald aan uitvoeringspartners[23]. Het onderdeel ontwikkelingshulp van de Faciliteit telt 17 contracten.

In 2023 hadden de torenhoge inflatie in Turkije en aan wisselkoersen gerelateerde uitdagingen nog steeds een negatieve invloed op de uitvoering van de Faciliteit. Hierdoor moest de omvang van sommige projecten worden teruggeschroefd, met een daling van het aantal gebouwde voorzieningen als gevolg.

Maatregelen van de Faciliteit per prioriteitsgebied

Over de voortgang per prioriteitsgebied bij het verlenen van in het kader van beide tranches van de Faciliteit gefinancierde bijstand wordt verslag uitgebracht in de halfjaarlijkse controleverslagen van de Faciliteit[24].

Commissie met internationale organisaties en door de partnerschapskaderovereenkomsten met niet-gouvernementele organisaties.

[22] De via het IPA bestede middelen van de Faciliteit worden beheerd overeenkomstig de voorschriften voor extern optreden die zijn vervat in deel 2, titel IV, van het Financieel Reglement en de uitvoeringsvoorschriften ervan.

[23] Dit cijfer omvat ook uitgaven voor projecten die worden uitgevoerd door het EU-trustfonds voor Syrië, maar die nog niet ten laste van de EU-begroting zijn gebracht.

[24] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_en.

Er zijn goede resultaten geboekt in het verlenen van bijstand aan vluchtelingen en gastgemeenschappen op de volgende prioriteitsgebieden.

Onderwijs

In totaal is 2 miljard EUR toegewezen aan onderwijssteun in het kader van de Faciliteit en aanvullende bijstand aan vluchtelingen.

In het kader van het humanitaire onderdeel van de Faciliteit werd meer dan 181 miljoen EUR toegewezen aan onderwijs. Het programma Voorwaardelijke overdracht van contanten voor onderwijs (CCTE) voorziet in ondersteuning voor de inschrijving op school en het schoolbezoek van vluchtelingenkinderen door middel van de verstrekking van maandelijkse betalingen aan vluchtelingengezinnen op voorwaarde dat leerlingen regelmatig naar school gaan. De contante component van het CCTE-programma werd tot oktober 2022 in het kader van het humanitaire onderdeel gefinancierd, terwijl de capaciteitsondersteunende activiteiten met het oog op een vlotte overgang doorliepen tot in december 2022. Het programma werd in oktober 2022 overgedragen aan het onderdeel ontwikkelingshulp. In 2023 bleef het CCTE VI-programma regelmatige contante betalingen doen aan de gezinnen van zo'n 500 000 kinderen zodat zij naar school konden gaan.

De uitvoering van de rechtstreekse subsidie van 400 miljoen EUR (Bevordering van inclusief onderwijs voor kinderen in het Turkse onderwijsstelsel — PIKTES II[25]) aan het ministerie van Nationaal Onderwijs (MoNE), een vlaggenschip van de Faciliteit, liep in januari 2023 ten einde. Het werd voortgezet met het nieuwe project PIKTES+[26], met een totale begroting van 300 miljoen EUR, gefinancierd in het kader van de aanvullende bijstand aan vluchtelingen in Turkije.

Wat onderwijs betreft, bleef het hoofddoel de integratie van alle vluchtelingenkinderen in het formele Turkse systeem, en werd er daarnaast naar gestreefd niet-schoolgaande kinderen te bereiken, veilige leertrajecten tot stand te brengen en leerresultaten te verbeteren. Per september 2023 waren in de 29 provincies met de grootste populatie vluchtelingen waarop het PIKTES+-programma zich richt, voor het schooljaar 2023-2024 bijna 750 000 vluchtelingenkinderen ingeschreven in het formele onderwijsstelsel (inclusief peuterspeelzalen).

Het aantal studenten uit de vluchtelingen- en gastgemeenschappen dat door de Faciliteit ondersteunde beurzen voor technisch en beroepsonderwijs of instellingen voor hoger onderwijs heeft ontvangen, is gestegen tot 29 049. De meeste van deze scholieren en studenten waren vluchtelingen. Het genderevenwicht werd gehandhaafd.

De Faciliteit is de ontwikkeling van onderwijsinfrastructuur blijven ondersteunen en de overbevolking op scholen blijven terugdringen. Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van de modernisering en voltooiing van onderwijsvoorzieningen. Een belangrijk resultaat bij de modernisering was de installatie van 8 700 smartboards op basis- en middelbare scholen. Tot op heden zijn met steun van de Faciliteit meer dan 12 000 onderwijsvoorzieningen gemoderniseerd.

[25] Bevordering van de integratie van Syrische kinderen in het onderwijsstelsel II (PIKTES II).
[26] Bevordering van inclusief onderwijs voor kinderen in het Turkse onderwijsstelsel (PIKTES+).

In het kader van de projecten “Onderwijs voor iedereen in tijden van crisis” en “Onderwijsinfrastructuur voor weerbaarheid” werden daarnaast 175 scholen gebouwd en onderwijsdiensten opgezet. Bovendien werden zonnepanelen geïnstalleerd op de daken van 50 scholen om energie op te wekken en werden voor 41 scholen maatregelen voor energie-efficiëntie getroffen.

In 2023 wees de EU 65,6 miljoen EUR toe voor de ondersteuning van de bouw van onderwijsinfrastructuur in Turkije, in het bijzonder in de nasleep van de aardbevingen van februari 2023. Met deze financiering wordt beoogd de toegang tot onderwijs voor zowel vluchtelingen als gastgemeenschappen te verbeteren, met name door minstens twintig aanvullende onderwijsvoorzieningen te bouwen. In het kader van twee subsidieprojecten worden voor een totaalbedrag van 20 miljoen EUR beurzen en verwante diensten verstrekt aan gevluchte studenten en studenten uit gastgemeenschappen die een universitaire studie willen volgen. De projecten zijn in januari 2023 van start gegaan en duren drie jaar.

Bescherming

In totaal is 326 miljoen EUR toegewezen aan beschermingssteun in het kader van de Faciliteit en aanvullende bijstand aan vluchtelingen, voornamelijk via projecten in het kader van het humanitaire onderdeel.

Met het humanitaire onderdeel van de Faciliteit is steun verleend aan de registratie en de controle van vluchtelingen zodat zij hun status in Turkije kunnen regulariseren en om hen te helpen toegang tot diensten te krijgen. In het bijzonder zijn hiermee de registratie-inspanningen van het Turkse Presidency of Migration Management ondersteund en is de institutionele en technische capaciteit ervan versterkt. Naast op zichzelf staande beschermingsmaatregelen die bedoeld waren om lacunes op te vullen, in te spelen op specifieke behoeften en personen die risico lopen bijstand te bieden, is bescherming ook geïntegreerd in de andere pijlers van de humanitaire responsstrategie (basisbehoeften, gezondheid en onderwijs). Het algemene doel is de kwetsbaarheden van vluchtelingen beter aan te pakken, hun status te regulariseren en hen in contact te brengen met een breder netwerk van openbare en VN-/ngo-diensten. Tijdens de verslagperiode bleef de bijstand toegespitst op de meest kwetsbare groepen (bv. migrerende seizoensarbeiders in de agrarische sector, belangrijkste vluchtelingengroepen enz.). Daarnaast omvatten projecten die in reactie op de Syrische crisis via het EU-trustfonds werden gefinancierd, bijstand voor gemeenschapscentra die vluchtelingen opvangen en verdere doorverwijzing van kwetsbare vluchtelingen naar adequate diensten.

In het kader van het onderdeel ontwikkelingshulp van de Faciliteit werd eind 2020 een rechtstreekse subsidie van 20 miljoen EUR aan het ministerie van Arbeid, Gezin en Maatschappelijke dienstverlening toegekend en werden de activiteiten voortgezet. Het project heeft tot doel de verstrekking van preventieve en beschermende sociale diensten aan de meest kwetsbare vluchtelingen en de gastgemeenschappen te verbeteren. De aardbevingen hebben ernstige negatieve consequenties gehad en er moesten diensten worden verplaatst naar tijdelijke posten. Het ministerie van Gezin en Maatschappelijke dienstverlening concentreerde zich op de door de aardbevingen getroffen regio’s en moest de activiteiten voor capaciteitsopbouw in het kader van de maatregel uitstellen.

Gezondheid

In totaal is 1 miljard EUR toegewezen aan steun voor de gezondheidszorg in het kader van de Faciliteit en aanvullende bijstand aan vluchtelingen.

De belangrijkste pijler van de steun in het kader van de Faciliteit is een onderwijsprogramma voor zorgaanbieders, SIHHAT[27] genaamd. Dit project werd gefinancierd met drie opeenvolgende toewijzingen: 300 miljoen EUR in 2016, 210 miljoen EUR in 2020 en 210 miljoen EUR in 2023. SIHHAT steunt het Turkse ministerie van Volksgezondheid bij zijn inspanningen om alle vluchtelingen vrije en billijke toegang tot gezondheidszorg te bieden. Er waren in totaal 190 gezondheidscentra voor migranten operationeel in 32 provincies en ongeveer 4 000 gezondheidswerkers werkten in door de EU gesteunde voorzieningen, waarvan 75 % van Syrische afkomst. Als gevolg van de aardbevingen zijn er gezondheidswerkers weggevallen en liepen 17 centra schade op. De diensten die daar werden verleend, werden verplaatst naar tijdelijke gezondheidsposten. SIHHAT II liep tot begin 2024. SIHHAT III garandeert dat gezondheidszorgdiensten voor vluchtelingen worden voortgezet dankzij een aanvullende EU-steun van 210 miljoen EUR.

De twee ziekenhuizen die werden gefinancierd via de Faciliteit (Dörtyol/Hatay en Kilis) zijn sinds 2022 volledig operationeel en verleenden cruciale zorg na de aardbevingen van 2023, toen de capaciteit van beide ziekenhuizen werd verhoogd naar 400 bedden. Daarnaast bouwt de Faciliteit nieuwe en renoveert zij bestaande gezondheidscentra voor migranten, koopt zij medische apparatuur en kraam- en hygiënepakketten in en renoveert zij centra voor fysiotherapie en revalidatie, als aanvulling op SIHHAT. In 2023 werd begonnen met de bouw van 8 gezondheidscentra en zijn 113 medische apparaten ingekocht voor meer dan 40 ziekenhuizen.

Wat humanitaire steun betreft, zijn twee centra voor fysieke revalidatie in Kilis en Reyhanli/Hatay nog steeds operationeel. Daar worden diensten op gebieden als fysiotherapie, geestelijke gezondheid en psychosociale ondersteuning voor vluchtelingen met een handicap en ander kwetsbaarheden verleend.

Gemeentelijke infrastructuur

In totaal is 380 miljoen EUR toegewezen aan steun voor gemeentelijke infrastructuur in het kader van de Faciliteit en aanvullende bijstand aan vluchtelingen.

De Faciliteit ondersteunt diverse gemeenten om essentiële gemeentediensten aan te bieden, waaronder watervoorziening, sanitaire voorzieningen en beheer van vaste afvalstoffen. Zij steunt ook de lokale infrastructuur door te voorzien in recreatieve diensten. Wat recreatievoorzieningen betreft, zijn er twaalf voorzieningen (voetbalvelden en tennisbanen) voltooid en worden er momenteel tien sportcomplexen gebouwd. In 2023 werd begonnen met de bouw van water- en afvalwaterprojecten in de provincies Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya en Hatay.

Basisbehoeften en sociaal-economische steun

In totaal is in het kader van de Faciliteit en aanvullende bijstand aan vluchtelingen 3,7 miljard EUR toegewezen aan steun voor basisbehoeften en sociaal-economische steun.

De maatregelen op dit prioriteitsgebied zijn bedoeld om te voorzien in basisbehoeften van de meest kwetsbare vluchtelingen en de weerbaarheid en zelfredzaamheid van vluchtelingen te vergroten. Dit moet een geleidelijke overgang mogelijk maken van afhankelijkheid van sociale bijstand naar meer zelfredzaamheid en meer mogelijkheden om in eigen levensonderhoud te voorzien.

In het kader van de bijstand voor basisbehoeften van de Faciliteit hebben meer dan 2,6 miljoen vluchtelingen rechtstreekse steun ontvangen om hen in staat te stellen in waardigheid te leven. Tot juli 2023 werd de meeste steun verleend via het sociale vangnet voor noodgevallen (ESSN), een programma voor het verlenen van sociale bijstand dat maandelijks contant geld aan meer dan 1,6 miljoen vluchtelingen verstrekt via een debetkaartsysteem. In juli 2023 werd een overeenkomst inzake een nieuw programma voor contante bijstand, "Sociaal vangnet voor vluchtelingen in Turkije (SSN)" (781 miljoen EUR), ondertekend met het ministerie van Gezin en Maatschappelijke dienstverlening. Deze maatregel markeert de overgang van het ESSN van humanitaire hulp naar ontwikkelingshulp voor de langere termijn.

In het kader van de tweede tranche van de Faciliteit is de uitvoering van de rechtstreekse subsidie van 245 miljoen EUR aan het ministerie van Gezin en Maatschappelijke dienstverlening bijna voltooid. Via deze subsidie kan maandelijkse financiële steun worden verstrekt die vergelijkbaar is met de sociale bijstand aan kwetsbare personen binnen het Turkse socialezekerheidsstelsel, ofwel een complementair ESSN (C-ESSN). Het project ging parallel met het ESSN van start en verleent steun aan huishoudens met alleenstaande ouders, ouderen, gehandicapten en personen met een zware handicap. In 2023 werd de continuïteit van het C-ESSN en het ESSN[28] verzekerd dankzij de 3 miljard EUR aanvullende bijstand aan vluchtelingen die voor 2021-2023 werd vrijgemaakt[29]. Beide programma's zijn sindsdien samengevoegd in het SSN (één overeenkomst).

Er wordt nog steeds aanvullende sociaal-economische steun verleend aan vluchtelingen die zich toegang tot de arbeidsmarkt kunnen verschaffen. Deze steun is bedoeld om de inzetbaarheid van vluchtelingen en gastgemeenschappen te vergroten en is bedoeld voor beroepsopleiding, taalcursussen, loopbaanbegeleiding, opleidingsprogramma's op de werkplek en de vereenvoudiging van het proces van werkvergunningen. Deze steun wordt uitgevoerd in het kader van de projecten "Ondersteuning van de werkgelegenheid" en "Transitie naar de arbeidsmarkt" (ISDEP I en ISDEP II), die beide worden uitgevoerd door de

[28] Het is de bedoeling dat de volgende fase van het ESSN-programma wordt overgenomen door DG NEAR.

[29] "Commission Implementing Decision on the financing of the individual measure for the delivery of cash support to the most vulnerable refugees in Türkiye for 2022 and 2023" (Uitvoeringsbesluit van de Commissie betreffende de financiering van de individuele maatregel voor het verlenen van financiële ondersteuning aan de meest kwetsbare vluchtelingen in Turkije voor 2022 en 2023) (C(2022) 7822 final) werd aangenomen op 4 januari 2022 en "Commission Implementing Decision on the financing of the individual measure to continue support for basic needs and transition to livelihoods opportunities for refugees in Türkiye in 2022" (Uitvoeringsbesluit van de Commissie betreffende de financiering van de individuele maatregel tot voortzetting van de steun voor basisbehoeften en de overgang naar mogelijkheden om in het levensonderhoud te voorzien voor vluchtelingen in Turkije in 2022) (C(2022) 8887) werd aangenomen op 7 december 2022.

Wereldbank, in samenwerking met het Turkse agentschap voor werkgelegenheid (İŞKUR) en het directoraat-generaal Internationale Arbeidskrachten (DG ILF) van het ministerie van Arbeid en Sociale Zekerheid (MoLSS). In samenwerking met de Turkse Dienst voor de bevordering van het midden- en kleinbedrijf (KOSGEB) en de Turkse Ontwikkelings- en investeringsbank (TKYB), en ook in het kader van het ENHANCER-project, dat wordt uitgevoerd door het Internationaal Centrum voor de ontwikkeling van het migratiebeleid, in samenwerking met het ministerie van Industrie en Technologie, worden subsidiebedragen voor ondernemers en opleidingen in ondernemerschap toegekend aan zowel Syrische vluchtelingen als de gastgemeenschappen. Beginnende en bestaande ondernemingen kunnen hierop een beroep doen.

Met een aanvullend project wordt de ontwikkeling en uitvoering ondersteund van een door vrouwen geleid model van sociaal ondernemerschap om te zorgen voor duurzame inkomstengenererende activiteiten voor zowel kwetsbare Syrische vluchtelingen als Turkse vrouwen. Twee andere projecten hebben tot doel de werkgelegenheid in de landbouw te ondersteunen. Daarnaast ging bij een project dat werd uitgevoerd door Expertise France (EF), in samenwerking met het directoraat-generaal Technisch en Beroepsonderwijs van het ministerie van Nationaal Onderwijs (MoNE-DG TVET) bijzondere aandacht uit naar werkende kinderen en kinderarbeid en werden werkende kinderen doorverwezen naar formele opleidingen in het leerlingwezen. MoNE-DG TVET werkt ook samen met de ontwikkelingsbank Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) voor de uitvoering van een ander project op het gebied van formeel beroepsonderwijs waarmee werd beoogd jonge afgestudeerden te ondersteunen bij het betreden van de arbeidsmarkt door hen aan arbeidsplaatsen te koppelen. Deze projecten zouden tot uiterlijk medio/eind 2025 moeten lopen.

In 2022 en 2023 werd de continuïteit van de sociaal-economische steun aan vluchtelingen verzekerd dankzij de 3 miljard EUR aanvullende bijstand aan vluchtelingen die voor 2021-2023 werd vrijgemaakt. In december 2023 werden drie aanvullende overeenkomsten voor maatregelen op het gebied van bestaansmiddelen gesloten met op basis van een pijlerbeoordeling beoordeelde entiteiten. Daarnaast werd in 2023 182,5 miljoen EUR vastgelegd voor sociaal-economische steun gezien de behoeften op dit prioriteitsgebied naar aanleiding van de aardbevingen van februari 2023 (zie ook hierboven).

Migratiebeheer

In totaal is 480 miljoen EUR toegewezen aan steun voor migratiebeheer via de Faciliteit en aanvullende bijstand aan vluchtelingen[30].

Er zijn twee projecten voltooid die met de eerste tranche zijn gefinancierd voor een totaalbedrag van 80 miljoen EUR. Het eerste project was bedoeld om EU-steun te verstrekken voor de versterking van de zoek- en reddingscapaciteit van de Turkse kustwacht en het

[30] Dit is exclusief het bedrag van 150 miljoen EUR dat is toegewezen in het kader van de HOME-instrumenten.

tweede project om het Turkse Presidency of Migration Management (PMM)[31] te ondersteunen bij het beheer van terugkeeroperaties uit de EU.

In het kader van de aanvullende bijstand aan vluchtelingen werden drie nieuwe maatregelen met een totale begroting van 30 miljoen EUR gestart. Via een van deze projecten, dat in mei 2023 van start is gegaan, wordt verder gewerkt aan de versterking van de PMM. In februari 2023 werd een project voor capaciteitsopbouw op het gebied van migratiebeheer gestart en in maart 2023 ging een project van start voor de verbetering van de capaciteit en samenwerking tussen agentschappen op luchthavens. Daarnaast werd een bedrag van 220 miljoen EUR toegewezen voor het versterken van de Turkse grensbewakingscapaciteit in het oosten en zuidoosten.

Genderaspecten binnen projecten in het kader van de Faciliteit

Het EU-genderactieplan III voor een gendergelijke wereld (2021-2025) blijft de leidraad vormen voor de maatregelen van de Faciliteit. De bevordering, bescherming en naleving van de mensenrechten voor vrouwen en meisjes in al hun diversiteit, gendergelijkheid en de verbetering van de positie van vrouwen en meisjes waren nog steeds prioriteiten in 2023. Gendergerelateerde overwegingen werden in alle projecten van de Faciliteit opgenomen en voortdurend gemonitord aan de hand van naar geslacht uitgesplitste gegevens (76 indicatoren).

De Faciliteit heeft de inzetbaarheid van vrouwen aanzienlijk bevorderd: meer dan 26 000 vrouwen hebben een korte beroepsopleiding gevolgd, ongeveer 40 000 vrouwen hebben loopbaanbegeleiding gekregen en er is advies of financiële steun verleend aan ongeveer 500 vrouwelijke ondernemers. De Faciliteit heeft taalcursussen Turks voor vrouwelijke vluchtelingen georganiseerd, die door ongeveer 25 000 volwassen vrouwelijke vluchtelingen en 20 000 vrouwelijke studenten met succes werden afgerond. Bovendien gingen circa 55 000 vluchtelingenmeisjes naar kleuteronderwijs dat werd aangeboden via door de Faciliteit gefinancierde projecten en hebben 15 000 vrouwelijke studenten een onderwijsbeurs ontvangen. Noemenswaardig is ook dat bijna 50 % van de leerkrachten en het onderwijzend personeel in dienst van de Faciliteit vrouw is. Meer dan 1 miljoen vrouwelijke vluchtelingen profiteren bovendien van regelmatige, onvoorwaardelijke geldoverdrachten via de programma's voor overdracht van contanten. Daarnaast hebben ongeveer 400 000 gezinnen van vrouwelijke studenten CCTE-steun gekregen. Naast programma's voor de overdracht van contanten zijn ongeveer 500 000 vrouwelijke vluchtelingen doorverwezen naar beschermingsdiensten en hebben ongeveer 550 000 vrouwelijke vluchtelingen via door de Faciliteit gefinancierde projecten gebruik kunnen maken van beschermingsdiensten.

5. Controle, evaluatie en audit

In 2023 bleef de verslaglegging over de resultaten van de Faciliteit gebaseerd op het resultatenkader[32] en de veranderingstheorie[33] van de Faciliteit. Het meest recente

[31] Toentertijd directoraat-generaal Migratiebeheer geheten.

controleverslag van de Faciliteit werd in december 2023 gepubliceerd en kan worden geraadpleegd op de website van DG NEAR[34].

Bij de uitvoering van de controle- en verslagleggingstaken van de Faciliteit wordt de Commissie nog steeds ondersteund door een team voor technische bijstand (SUMAF[35]). Tegen eind 2023 had het SUMAF-team 114 controlemissies voltooid. Daarnaast werden 12 controles/controlemissies ter plaatse uitgevoerd voor projecten voor bijstand aan vluchtelingen[36]. Maatregelen van de Faciliteit die in het kader van de humanitaire uitvoeringsplannen werden gefinancierd, werden ook verder gecontroleerd. In de verslagleggingsperiode zijn 89 controlemissies op projectniveau voltooid.

De Europese Rekenkamer voerde in 2022-2023 haar tweede doelmatigheidscontrole van de Faciliteit uit. Het controleverslag, dat de bevindingen en aanbevelingen van de Rekenkamer en de antwoorden van de Commissie bevat, werd op 24 april 2024 gepubliceerd en kan online worden geraadpleegd.

6. Communicatie en zichtbaarheid

Ook in 2023 bleven de communicatie-activiteiten de zichtbaarheid van de door de Faciliteit gefinancierde acties vergroten en meer bekendheid geven aan de bijstand die de EU aan Turkije verleent bij de opvang van vluchtelingen. Prioriteiten daarbij waren onder meer bewustzijn, zichtbaarheid en begrip bij het grote publiek, de media, de beleidsmakers en andere belanghebbenden in de EU, Turkije en de internationale gemeenschap. De communicatieactiviteiten van de Faciliteit werden in de maanden voorafgaand aan en tijdens de parlements- en presidentiële verkiezingen van mei tijdelijk teruggeschroefd, omdat in deze periode sprake was van een scherpe toename van negatieve officiële retoriek en negatieve publieke sentimenten jegens vluchtelingen.

Tussen februari en juni lag in de communicatieactiviteiten het accent op de reactie en de bijstand van de EU naar aanleiding van de verwoestende aardbevingen, die het leven van miljoenen vluchtelingen en gastgemeenschappen op zijn kop zette. Het resultaat hiervan was dat de rol van de EU (volgens een opiniepeiling van juni) werd erkend door twee derde van de bevolking. Dit verminderde de negatieve retoriek in de aanloop naar de verkiezingen ook enigszins. Ter gelegenheid van de Europadag werd in mei in Ankara een digitale tentoonstelling georganiseerd over de reddingsacties van de EU na de aardbevingen, die bijdroeg aan de bevordering van EU-narratieven over vluchtelingen. Diverse foto’s en video’s

---

[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Facility%20Results%20Framework_Jun2022.pdf.

[33] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.

[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_en.

[35] Technische bijstand ter ondersteuning van het toezicht op acties die worden gefinancierd in het kader van de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije — IPA/2018/393-877.

[36] Cumulatieve cijfers van 2017.

werden in mei ook gebruikt tijdens openbare evenementen in Brussel. In het najaar ging de productie van start van een fotoalbum over de reddingsacties, in nauwe samenwerking met de ambassades van de EU-lidstaten. Het project werd in februari 2024 voltooid en moet een centrale rol gaan vervullen in een reeks communicatieactiviteiten gedurende het jaar.

Het hoofd van de EU-delegatie in Turkije bracht gedurende het jaar diverse bezoeken aan de door de aardbevingen getroffen gebieden om de zichtbaarheid van EU-projecten voor vluchtelingen en gastgemeenschappen te vergroten. Zo vond er onder meer een omvangrijk persbezoek plaats aan door de aardbeving getroffen gebieden in en rondom Urfa. Het hoofd van de delegatie bracht samen met groepen Turkse journalisten ook drie bezoeken aan Brussel, onder meer aan de internationale conferentie van donoren in maart, om meer bewustzijn, zichtbaarheid en begrip te kweken voor de EU-steun aan vluchtelingen. Dankzij de bezoeken van commissaris Lenarčič in februari en commissaris Várhelyi in februari en september kon de EU-boodschap over vluchtelingen en gastgemeenschappen aan brede doelgroepen worden overgebracht. In het kader van deze bezoeken vond ook een ondertekeningsceremonie plaats en ging een persbericht uit over de uitbreiding van de EU-steun voor basisbehoeften in september.

In mei 2023 startte de EU-delegatie in Ankara een project om ruchtbaarheid te geven aan succesverhalen, waarvoor verschillende verhalen werden gebruikt van projecten die zijn gefinancierd via de Faciliteit. Deze verhalen werden op de website van de delegatie en in socialemedia-accounts gepubliceerd en gedeeld met media en andere belanghebbenden.

7. Conclusies en volgende stappen

De Faciliteit werd in 2023 wederom snel uitgevoerd. De volledige operationele begroting van de Faciliteit is aanbesteed en 5,3 miljard EUR is uitbetaald. De Faciliteit bleef hoognodige steun verlenen aan vluchtelingen en gastgemeenschappen in Turkije. Met aanvullende bijstand aan vluchtelingen voor 2020-2027 wordt beoogd de duurzaamheid van de verworvenheden van de Faciliteit te waarborgen.

De **volgende stappen** zijn:

- *voortzetting van de effectieve uitvoering van alle projecten ten behoeve van vluchtelingen en hun gastgemeenschappen, overeenkomstig de beginselen van goed financieel beheer;*
- *verdere uitvoering van de aan de Faciliteit gerelateerde communicatie-activiteiten;*
- *organisatie van een bijeenkomst van de stuurgroep van de Faciliteit in het voorjaar van 2025;*
- *programmering van aanvullende steun aan vluchtelingen en gastgemeenschappen in Turkije om de duurzaamheid van de resultaten van de Faciliteit te waarborgen; en*
- *aangaan van een debat met de lidstaten, het Europees Parlement en Turkije over de aanbevelingen die de Europese Rekenkamer deed naar aanleiding van de tweede operationele audit van de Faciliteit.*